

ВПЛИВ ПРОДУКТИВНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стефюк К. М.

*магістрант кафедри права і психології
Дніпровський гуманітарний університет*

Науковий керівник: Деркач Л. М.

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри права та психології
Дніпровський гуманітарний університет
м. Дніпро, Україна*

Основним завданням в процесі становлення дитини як особистості є використання різних форм, методів й засобів, включаючи продуктивну діяльність, яка є специфічним пізнанням дійсності і як будь-яка пізнавальна діяльність відіграє значну роль у розумовому вихованні дітей. Поступове поповнення знань на основі уявлень про різноманітність форм й просторового розміщення об'єктів оточуючої дійсності, має велике значення для розвитку когнітивної сфери у старшому дошкільному віці. Метою вихователів та психологів в цьому напрямі є створення ситуації, яка стимулює активність дітей, що підштовхує їх до розвитку продуктивної діяльності й творчих здібностей. Велика кількість наукових досліджень доводить, що продуктивна діяльність є найважливішою у старших групах закладу дошкільної освіти, оскільки завдяки їй створюються сприятливі умови для педагогів, в тому разі й майбутніх вчителів, які будуть навчати дітей у молодших класах, адже продуктивна діяльність дітей старшого дошкільного віку, що поєднується з грою, відіграє дуже важливу у підготовці дитячої психіки до навчання в закладі загальної середньої освіти.

В процесі продуктивної діяльності діти старшого дошкільного віку отримують можливість задовольнити свою допитливість, відчутти себе дослідниками, вченими. Досліди, експерименти з різними предметами й матеріалами надають їм можливості самостійно знаходити відповіді на головні питання, які є характерними для цього вікового періоду. У дітей випрацьовуються вміння звертати увагу на відносини й зв'язки, яких вони відчують, а також на причини, які їх породжують, що буде становити основу для розвитку в дітей повноцінних знань про подальше навчання у закладі загальної середньої освіти.

Сутність інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку, як дуального процесу, полягає в тому, що, з одного боку, це форма

оволодіння дітьми способами самореалізації, а з іншого – результат зусиль вихователя, спрямованих на організацію продуктивної діяльності дітей. В якості найважливішої умови розвитку когнітивної сфери дітей 5-6 років виступає в даному випадку цілеспрямований, поступовий підхід й передбачає психолого-педагогічний вплив на цей процес. Розвиток інтелектуальних можливостей, специфіка цього процесу полягає в тому, що це полімотивована діяльність, яка одночасно відповідає внутрішнім пізнавальним й зовнішнім соціальним мотивам діяльності дитини.

Орієнтація на розвиток інтелектуальних можливостей дошкільників потребує від вихователів усвідомленого розуміння того, на які психологічні закономірності розвитку дітей дошкільного віку і їх когнітивні особливості вони мають спиратися при проектуванні моделі дидактичної діяльності, організації навчально-виховного процесу, що забезпечує розвиток когнітивної сфери дітей у старшому дошкільному віці.

Головним завданням вихователя в процесі організації продуктивної діяльності вважається підтримка й розвиток у дітей інтересу до відкриттів, досліджень; формування для цього потрібних умов, надання допомоги дітям у спробах встановлення закономірностей; звернення уваги на об'єктивні відносини, зв'язки й причини оточуючої дійсності.

Продуктивна діяльність, моделюючи предмети оточуючого середовища, призводить до створення реального продукту, в якому уявлення про об'єкт, явище або процес, набувають матеріальної форми.

О.Дронова, Г.Сухорукова акцентують увагу на тому, що в процесі виховання дітей дошкільного віку, великого значення для них набувають художні види діяльності (образотворча, хореографічна, театралізована), що базуються на різних видах мистецтва. Синтез мистецтв і принципи інтегрованого підходу – підхід який цими вченими відстоюється, тобто взаємозумовленість як об'єктів [2, с. 140].

У дітей дошкільного віку дуже яскраво проявляється інтерес до експериментування художніми матеріалами, а також опанування способами створення образу та засобами художньої виразності, внаслідок чого дошкільники в інтегрованому творчому процесі створюють емоційно-виразні образи, на заняттях з образотворчого мистецтва часто самостійно інтегрують види образотворчої діяльності [1, с. 2].

Нами проведено експериментальне дослідження, метою якого було виявлення ефективності застосування продуктивних видів діяльності для розвитку когнітивної сфери у старшому дошкільному віці. Участь в експериментальному дослідженні взяли 16 дітей у віці 5-6 років (8 дівчат і 8 хлопців). Нами було застосовано відповідні методики дослідження («Тест прогресивних матриць Равена», методика «Коробка форм», методика «Сонце в кімнаті», анкетування й спостереження).

Діагностика інтелектуальних можливостей дітей старшого дошкільного віку дозволяє виявити рівень розвитку вміння аналізувати, порівнювати предмети (знаходити розбіжності), цілісно сприймати зображення, групувати предмети за кольором, формою, призначенням.

Для діагностики інтелектуальних можливостей нами було застосовано «Тест прогресивних матриць Равена». Ефективність застосування продуктивних видів діяльності для розвитку інтелектуальних можливостей дітей 5-6 років було перевірено на контрольному етапі експериментальної роботи, метою проведення якого було – виявити зміни, які відбулися в групі дітей під час проведення формувального експерименту, пов'язаного з розвитком когнітивної сфери у старшому дошкільному віці.

Так, на рівні «Супер-інтелектуал» знаходиться 25 % дітей, що на 10 % більше у порівнянні з результатами, отриманими на констатувальному етапі експериментальної роботи; на рівні «Інтелектуальні можливості явно вище середнього» опинилися 40% учасників, що на 15% більше, аніж на констатувальному етапі експерименту; на рівні «Середній інтелект» знаходиться 35% дітей, що на 5 % менше у порівнянні з результатами, отриманими під час констатувального етапу експерименту і відсутнім є відсоток дітей, які мають інтелектуальні можливості явно нижче середнього. Дітей з істотним зниженням інтелекту в групі не виявлено.

Таким чином, на основі отриманих результатів, нами було зроблено висновок про те, що продуктивні види діяльності є значущими для старшого дошкільного віку, вони сприяють інтелектуальному розвитку особистості, розвитку пізнавальних процесів (уяви, мислення, пам'яті, сприйняття), розкривають творчий потенціал особистості.

Література:

1. Масол Л. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій. Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 2–5.
2. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / за заг. ред. Г. В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.